

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 11, 2013 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 332.8:336:338.2

Л. І. Данчак,
асистент кафедри економіки підприємства та інвестицій,
Національний університет «Львівська політехніка»

ЗАГАЛЬНІ ФУНКЦІЇ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ФІНАНСУВАННЯ ФОРМУВАННЯ ЖИТЛОВОГО ФОНДУ: СУТНІСТЬ І КЛАСИФІКАЦІЯ

L. I. Danchak,
assistant professor of economics and enterprise investment, Lviv Polytechnic National University

GENERAL FUNCTIONS OF MANAGING FINANCE OF HOUSES FUND FORMATION: THE NATURE AND CLASSIFICATION

Обґрунтовано роль функцій управління процесом фінансування формування житлового фонду. Уточнено тлумачення, сформовано їх загальну характеристику. Перелічено і визначено їх особливості. Розроблено рекомендації і класифіковано ці функції. Наведено критерії приналежності типів управлінської діяльності її суб'єктів до загальних функцій.

Had been reasonabled the role of management functions of the financing process of forming housing; had been specified interpretation formed their general characteristics, listed and identified its; had been given the recommendations and classified these functions; had been described the criteria accessories species management activities of its subjects to common functions by the author in the article.

Ключові слова: функції, управління, процес, фінансування, житловий фонд.

Keywords: functions, control, process, financing, housing.

Постановка проблеми. Термін "функція" у перекладі з латини означає "завершення", "здійснення", "виконання", а в загальному розумінні – це коло діяльності, обов'язок, призначення [1]. В науці, як показує досвід, поняття функції є одним з основних, і не лише у її категоріально-понятійних апаратах. Функція управління, з точки зору загальної теорії управління, є типом управлінської діяльності. Сутність їх типів можна розглядати як з позиції виконавців робіт, характеру типів управлінської праці, так і з точки зору її змісту, багатоплановість й складність якого потребує поділу цієї праці.

На практиці, функції управління є напрямками управлінської діяльності, які забезпечують управлінські дії. В них поєднуються принципи, зміст і методи управлінської діяльності, за рахунок чого відбивається суть й відображається зміст діяльності з рівнями управління. На практиці управління, поняття функції також має бути одним з основних. Йому повинно відводитися не менш важливе значення ніж у теорії або навіть домінуюча роль у його механізмах, системах й процесі управління. Це актуально не тільки для загального управління, а і для його різновидів, зокрема державного управління й фінансового менеджменту, у зону юрисдикції яких на сьогодні входить і управління процесом фінансування формування житлового фонду.

Аналіз останніх літературних джерел і публікацій. Проблеми дослідження функцій управління присвячено багато наукових праць. У процесі їх вибіркового огляду і аналізу можна стверджувати, що функції управління [2-6]:

1) є типами управлінської діяльності, які забезпечують формування способів управлінського впливу. Визначено, що вони відображають сутність і зміст управлінської діяльності на всіх її рівнях;

2) є результатом поділу і спеціалізації управлінської праці. Встановлено, що будь-які управлінські процеси здійснюються з застосуванням функціонального підходу;

3) класифікуються за ознаками місця, об'єктів і процесів управління. Це дозволяє підкреслити панівну роль конкретних чи часткових функцій управління і важливе значення загальних або основних, виділити об'єднувальну функцію. Визначено, що, наприклад, А. Файоль [4] до основних функцій управління прирівнював планування, організування, розпорядництво, координування і контролювання. У радянській Росії в їх ролі були планування, організування, координування, стимулювання, регулювання і контролювання. М. Мескон, М. Альберт і Ф. Хедоурі [2, с. 64; 6] запропонували розглядати в якості загальних функцій управління такі, як планування, організування, мотивування і контролювання. Встановлено, що останній підхід є привабливим. Але відмовляться від функції регулювання нецільно, оскільки вона бере участь у здійсненні будь-якого управлінського процесу. Що стосується координування, то цей управлінський важіль реалізується у формі керівництва. Визначено, що основні функції управління беруть участь у будь-яких управлінських процесах, а часткові – це функції, з допомогою яких здійснюються конкретні управлінські процеси. Об'єднувальною функцією управління є керівництво, що пронизує управлінські процеси. При цьому визначальну роль відіграють конкретні функції управління, які реалізуються через загальні. На сучасному етапі розвитку загальної теорії управління до його основних функцій відносяться планування, організування, мотивування, контролювання і регулювання, оскільки будь-яка управлінська діяльність буде здійснюватись шляхом їх послідовного застосування;

4) з абстрактного стану трансформуються у конкретний в процесі управління. Встановлено, що загальні функції управління набувають змісту тоді, коли беруть участь у реалізації конкретних функцій;

5) аналізування взаємозв'язків між ними дає можливість всесторонньо удосконалити управління.

З узагальнення результатів аналізу літературних джерел видно, що у них здебільшого висвітлено результати досліджень історії еволюції функцій управління, аналізування проблем, які пов'язані з їх розробленням й теоретизацією, впровадженням, використанням і розвитком у її процесі, напрямків подолання цих проблем, взаємозалежності й взаємозв'язки функцій з механізмами, системами і процесом управління. Встановлено і той факт, що до сьогодні серед невирішених, а відтак важливих проблем загальної теорії управління, залишаються визначення сутності й змісту його функцій, їх структурування і систематизація за допомогою наукових методів, переосмислення значення й ролі функцій на сучасному етапі розвитку наукової економічної думки, у практиці під час формування механізмів і побудови систем, в процесі управління та не тільки. Серед великої кількості наукових фундаментальних і прикладних праць, опублікованих в Україні й за її межами, фактично немає публікацій про сутність функцій управління процесом фінансування формування житлового фонду чи про тему їх змісту. Не набуло розвитку обговорення питання структурування функцій як проблеми державного управління і фінансового менеджменту, важливість якого на даний час важко переоцінити, не говорячи про такі речі, як критерії приналежності до загальних функцій того або іншого типу управлінської діяльності її суб'єктів, котрі мають відношення до фінансового забезпечення його формування.

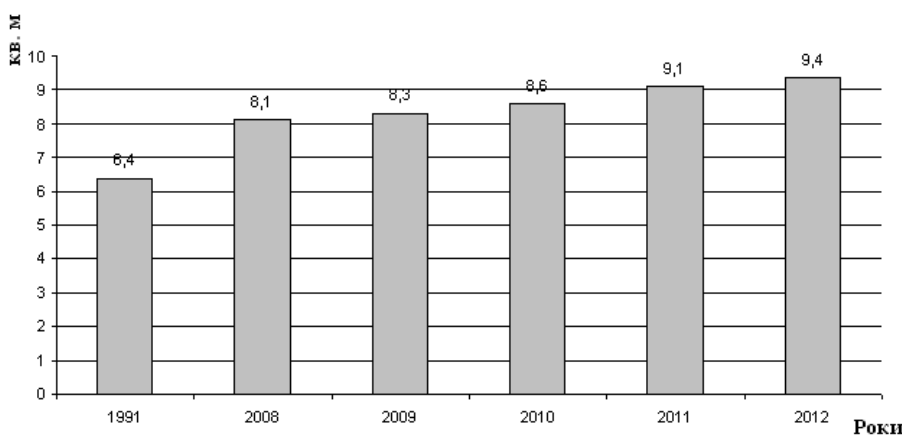
Метою статті є розкриття сутності функцій управління процесом фінансування формування житлового фонду, їх загального змісту. Її досягнення зумовило

необхідність вирішити такі завдання: обґрунтувати важливість, роль і значення функцій управління, уточнити їх тлумачення, дати їм загальну характеристику, перелічити ці функції, визначити їхні основні особливості, розробити рекомендації, умовно узагальнено їх класифікувати й навести перелік критеріїв приналежності до загальних функцій того чи іншого типу управлінської діяльності її суб'єктів. Їх вирішено за допомогою використання аналізу документів, деталізації, конкретизації, логічного узагальнення, графічного, порівняльного і статистичного аналізу, систематизації, інших наукових методів й положень концепції процесно-структурного підходу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний загальний стан житлового фонду у світі і в Україні можна наочно охарактеризувати на основі норм житлової площі (табл. 1, рис. 1).

Таблиця 1.
Норми житлової площі у країнах світу (на особу) [7]

Країни	Норми, м ²						Примітки
	1991	2008	2009	2010	2011	2012	
Зімбабве	6,3	8,4	8,7	9,4	9,6	9,7	Для сім'ї до 3 ос.
Італія	10	16	16,5	16,9	17,4	17,7	Для сім'ї до 4 ос.
Нідерланди	11,3	15	15,4	15,8	16,3	16,7	Для сім'ї до 3 ос.
Нова Зеландія	13,5	16,1	16,7	17,4	18	18,2	Для сім'ї до 4 ос.
Румунія	8	12	12,3	12,5	12,9	13,2	Для сім'ї до 4 ос.
Таїланд	8,4	10	11,2	11,5	12,4	13,6	Для сім'ї до 3 ос.
Філіппіни	9,7	12	12,3	12,8	13	13,2	Для сім'ї до 3 ос.
Франція	14	20	21,3	24	24,2	24,6	Для сім'ї до 4 ос.

Рис. 1. Середня норма житлової площі на особу в Україні у 1991, 2008 – 2012 рр., м² [7]

Як видно з табл. 1 і рис. 1, Україна має проблеми з збільшенням норми житлової площі на одну особу. Так, на наш погляд, з-поміж інших основною причиною їх виникнення у державі є неефективність використовуваних механізмів управління процесом фінансування формування житлового фонду. Це вказує на необхідність їх удосконалення і підвищення рівня ефективності його фінансового забезпечення у країні, що повинні призвести до якнайшвидшого перегляду цих норм, їх поступового суттєвого збільшення на особу.

Удосконалення механізмів управління процесом фінансування формування житлового фонду пов'язане з їх раціоналізацією. Діяльність у напрямку удосконалення управління передбачає його зміцнення шляхом усунення відхилень у механізмах і недоліків систем управління, які суперечать інтересам його суб'єктів.

Удосконалення управління процесом фінансування формування житлового фонду має охоплювати комплекс заходів, який, на наш погляд, повинен передбачати зміну форм і методів, удосконалення структури, запровадження науково обґрунтованих нормативів, упорядкування його процедур тощо. Серед цих заходів особливе місце має займати наукове обґрунтування і чітке визначення, уточнення сутності й змісту функцій управління. Їх правильне трактування, знання форм і методів виконання сприяє успішному вирішенню проблем організування діяльності представників виконавчої влади, державних агентів й представників місцевого самоврядування.

Управління процесом фінансування формування житлового фонду являє собою виконання його суб'єктами ряду загальних дій, які взаємопов'язані між собою. Ці дії, кожна з яких є своєрідним процесом, виступають у ролі функцій управління, при цьому в сумі вони складають його процес.

Узагальнення результатів аналізу літературних джерел дає можливість автору запропонувати змістове наповнення загальних функцій управління для процесу фінансування формування житлового фонду:

1) планування. Це тип трудової діяльності, метою якої є формування переліку операцій запуску, проходження, закінчення і перезапуску (за потреби) процесу фінансування формування житлового фонду. Його результати мають наблизити управління до умов, що визначаються специфікою житлового будівництва і житлового фонду, особливостями національної економіки. Вони повинні бути основою для організування, стимулювання, контролювання і регулювання процесу.

Перелік операцій запуску, проходження, закінчення і перезапуску процесу фінансування формування житлового фонду залежить від суті планів. Планування основних операцій запуску, проходження, закінчення і перезапуску процесу має передбачати:

- інформаційне забезпечення, визначення місії і завдань процесу, методів, прийомів й підходів до дослідження впливу середовища фінансування на нього, оцінювання і аналізування впливу факторів;
- прогнозування результатів, визначення ризиків, розроблення головної, обґрунтування і вибір альтернативних стратегій фінансування формування житлового фонду, вироблення фінансової політики;
- реалізацію стратегій, контролювання результатів, визначення напрямків і регулювання стратегічного планування процесу;
- розроблення методів стратегічного планування процесу і прийняття управлінських рішень, побудову й удосконалення систем показників оцінювання і аналізування рівня його ефективності.

Планування поточних операцій запуску, проходження, закінчення і перезапуску процесу фінансування формування житлового фонду повинне передбачати:

- інформаційне забезпечення, оцінювання і аналізування сильних й слабких позицій, побудову і розвиток систем критеріїв фінансування формування житлового фонду;
- планування адміністративних і економічних заходів, які забезпечать дотримання критеріїв, організування, розроблення й реалізацію програм фінансування формування житлового фонду;
- контролювання результатів, визначення напрямків і регулювання тактичного планування процесу;
- розроблення методів тактичного планування процесу і прийняття управлінських рішень, побудову й удосконалення систем показників оцінювання і аналізування рівня його ефективності.

2) організування. Це тип трудової діяльності, метою якої є забезпечення виконання суб'єктами процесу фінансування формування житлового фонду запланованих операцій з його фінансового забезпечення. Однією з його цілей є створення підрозділів у системах органів виконавчої влади і місцевого самоврядування, які мають нести відповідальність за рівень ефективності фінансового забезпечення формування житлового фонду. Його результати повинні

знаходити відображення у методах організування процесу, в прийнятті управлінських рішень, у створенні і удосконаленні систем показників оцінювання й аналізування рівня його ефективності.

3) стимулювання. Це тип трудової діяльності, метою якої є спонування суб'єктів процесу фінансування формування житлового фонду до виконання функцій, які відводяться їм у ньому. З-поміж його головних цілей мають бути: дослідження і формування висновків про потребу зміни ставлення суб'єктів до операцій запуску, проходження, закінчення й перезапуску процесу, до самого процесу, визначення напрямків і формулювання необхідних рекомендацій з їх корегування; перелічення стимулів, значимих для суб'єктів, визначення методів їх мотивування до виконання функцій, його засад; стимулювання суб'єктів до виконання функцій.

Серед наслідків їх мотивування до виконання функцій, що відводяться їм у процесі фінансування формування житлового фонду, ключовими повинні вважатися забезпечення їхнього стимулювання і їх винагородження за затрату зусиль, висококваліфіковане й компетентне виконання функцій. Його результати мають знаходити відображення у методах стимулювання нарощення фінансового забезпечення формування житлового фонду, в прийнятті управлінських рішень, у створенні і удосконаленні систем показників оцінювання й аналізування рівня його ефективності.

4) контролювання. Це тип трудової діяльності, метою якого є визначення правильності виконання суб'єктами процесу фінансування формування житлового фонду функцій, що відводяться їм у ньому. Критеріями контролювання мають бути показники, обумовлені у процесі його планування. Контролювання повинно здійснюватися на підґрунті результатів оцінювання і аналізування рівня ефективності планування, організування й стимулювання фінансового забезпечення формування житлового фонду. Результати контролювання фінансування формування житлового фонду мають вказувати на рівень виконання цих показників, на проблеми, фактори і причини, їх зумовлюючи. Їхня цінність полягає у тому, що вони спонукають до підвищення рівня мобільності, оперативності, економічності і ефективності управління процесом. І, звичайно, вони мають знаходити відображення у методах контролю процесу, в прийнятті управлінських рішень, у побудові й удосконаленні систем показників оцінювання і аналізування рівня його ефективності.

5) регулювання. Це тип трудової діяльності, метою якої є ліквідація недоліків у плануванні, організуванні, стимулюванні і контролюванні процесу фінансування формування житлового фонду. Під час його проведення мають змінюватися критерії оцінювання і аналізування рівня їх ефективності. Також повинні переглядатися і удосконалюватися системи управління процесом. У підсумку мають спрощуватися керуючі і керовані системи управління, безпосередньо сам процес. Його результати повинні знаходити відображення у методах регулювання процесу, в прийнятті управлінських рішень, у побудові і удосконаленні систем показників оцінювання й аналізування рівня його ефективності.

Важливе значення для отримання глибшого уявлення про сутність і зміст функцій управління процесом фінансування формування житлового фонду має їх класифікація. Сьогодні економічна теорія і фінансовий менеджмент не мають чіткої, категоричної позиції щодо цього. Але, як впливає з аналізу літературних джерел, функції управління можна одночасно поділяти на загальні і особливі, спеціальні й конкретні, основні і додаткові тощо (рис. 2) [2, с. 65].

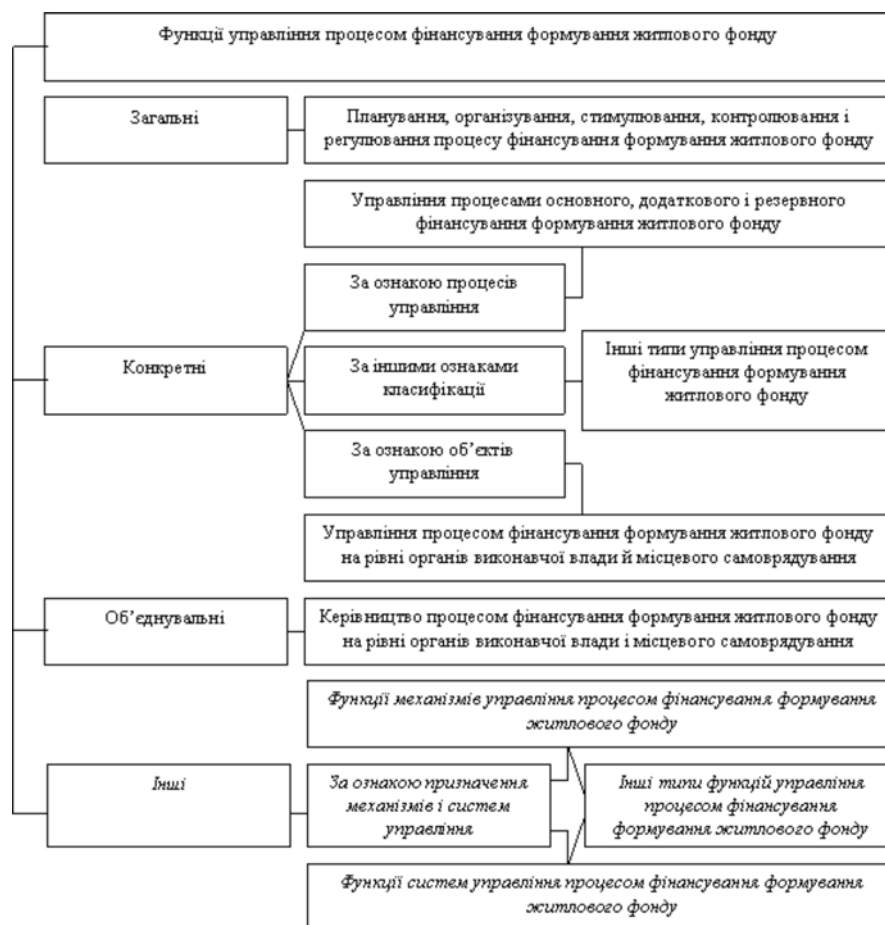

Рис. 2.. Удосконалена класифікація функцій управління процесом фінансування формування житлового фонду (запропоновані автором)

На наш погляд, як це видно з рис. 2, класифікувати ці функції доречно і за ознакою призначення механізмів й систем управління. Це пов'язано з тим, що вони індивідуальні для кожної його конкретної системи чи механізму. Тому функції завжди відповідають призначенню тих чи інших механізмів і систем управління. Останнє визначається особливостями функцій систем управління або організаційно-економічних відносин між суб'єктами процесу фінансування формування житлового фонду, своєрідністю об'єктів впливу.

На відміну від основних, загальні функції управління процесом фінансування формування житлового фонду призначені для упорядкування роботи систем управління. Функції процесу управління передбачають різні типи управлінської діяльності, яка здійснюється з метою забезпечення виконання основних. Стосовно них, загальні функції управління носять вторинний, допоміжний характер. При цьому функції є відокремленими, відносно самостійними ланками управлінської діяльності. Іншими словами, вони є продуктом розподілу управлінської праці і спеціалізації в управлінні.

З'ясування приналежності до загальних функцій управління процесом фінансування формування житлового фонду того чи іншого типу управлінської діяльності, на наш погляд, повинно ґрунтуватися на оцінюванні і аналізуванні рівня їх відповідності наступним критеріям:

- 1) спрямованість діяльності на вирішення завдань управління;
- 2) неможливість здійснення управління без виконання одного чи певних типів діяльності;
- 3) складність змісту типів управлінської діяльності;
- 4) виділення переліку спеціальних підходів до виконання конкретних функцій управління;
- 5) наявність методології виконання функцій;

6) відносна самостійність типів управлінської діяльності;

7) високий професійний рівень і кваліфікованість суб'єктів процесу фінансування формування житлового фонду, які беруть участь в управлінні.

У рамках мети управління процесом фінансування формування житлового фонду, а саме забезпечення упорядкованості, узгодженості функціонування елементів його систем і механізмів, кожна з функцій управління має мати власне призначення, зміст й методи реалізації.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, опираючись на наведені результати вирішення поставлених завдань, можна говорити про те, що функції управління процесом фінансування формування житлового фонду є необхідними типами управлінської діяльності. Вони не можуть бути вибрані добровільно, оскільки виходять з мети управління. На відміну від основних функцій управління, зміст і склад яких залежить від об'єктів впливу, загальні за своєю структурою універсальні. Вони виконуються будь-якими суб'єктами процесу фінансування формування житлового фонду незалежно від особливостей завдань, вирішуваних ними, від рівнів їх юрисдикції і напрямів управлінської діяльності. На конкретний зміст цих функцій впливає специфіка об'єктів впливу. Однак цей вплив не змінює їх основного змісту і складу, які є незмінними.

Література.

1. Функція [Електронний ресурс] / Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. – Режим доступу : <http://www.uk.wikipedia.org/wiki/Функція>
2. Основи менеджменту : [підручник] / О.С. Кузьмін, О.Г. Мельник. – К. : Академвидав, 2007. – 464 с.
3. Основи менеджменту: методологічні положення та прикладні механізми / Б.М. Андрушків, О.С. Кузьмін. – Тернопіль : Лілея, 1997. – 292 с.
4. История менеджмента : [учеб. пособие] / под ред. Д.Н. Валовой. – М. : ИНФРА-М, 1997. – 256 с.
5. Кузьмін О.С. Сучасний менеджмент / О.С. Кузьмін. – Львів : Центр Європи, 1995. – 176 с.
6. Основи менеджмента : [пер. с англ.] / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М. : Дело, 1992. – 702 с.
7. Статистична інформація Євростату [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ec.europa.eu/eurostat>

References.

1. Vikipedi (2013), "Funktsiia", available at: <http://www.uk.wikipedia.org/wiki/Функція>, (Accessed 10 october 2013).
2. Kuz'min, O.Y. and Mel'nyk, O.H. (2007), *Osnovy menedzhmentu* [Principles of Management], Akademyvday, Kyiv, Ukraine.
3. Andrushkiv, B.M. and Kuz'min, O.Y. (1997) *Osnovy menedzhmentu: metodolohichni polozhennia ta prykladni mekhanizmy* [Fundamentals of management: methodological principles and practical mechanisms], Lileia, Ternopil', Ukraine.
4. Valovoj, D.N. (1997) *Istoriya menedzhmenta* [History of management], YNFRA-M, Moskow, Russia.
5. Kuz'min, O.Y. (1995) *Suchasnyj menedzhment* [Modern Management], Tsentr Yevropy, L'viv, Ukraine.
6. Meskon, M. Al'bert, M. And Khedouri, F. (1992) *Osnovy menedzhmenta* [Principles of Management], Delo, Moskow, Russia.
7. Eurostat Statistical Information (2013), "Standards of living space in the world", available at: <http://www.ets.europa.eu/eurostat>, (Accessed june 2013).

Стаття надійшла до редакції 19.11.2013 р.

TOB "DKC Центр"